

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKÛKÎ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDÎ İYÂZ (v. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

112. Ders | 25.Mart.2018, Pazar - Sayfa 1

(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi

Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012

Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir

Tahlil Yayınları, www.tahliyayinlari.com

Eser Hakkında

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Görüntü, Ses kayıtları ve Ders notlarına

www.sifaiserif.com

adresinden veya aşağıdaki **karekodu okutarak** erişebilirsiniz.

DERS KONUSU:

1. BÖLÜM: Yüceler Yücesi Cenâb-ı Hakk'ın Resûl-i Ekrem'in Şân ve Şerefini Yüceltmesi

4. KISIM: Resûl-i Ekrem'in Mûcizeleri

24. FASIL: Allah-ü Teâlâ'nın Resûl-i Ekrem'e Verdiği Bilgiler ve İlimler

Arapça Kaynak sf. 443

Türkçe Tercüme, Cilt.2 - sf. 218

Resûlullah Efendimiz'in Cenâb-ı Hakk'tan öğrendiği tıb, rüyâ tâbiri, ferâiz, hesap ve soy bilgisi gibi ilimlerde ortaya koyduğu bilgileri bu konuların uzmanları kendilerine ilke edinmişlerdir.

Peygamber Efendimiz'in şu hadisleri işte bu özelliklere sahiptir:

Rüyâ Hakkında Söyledikleri

«الرُّؤْيَا لِأَوَّلِ عَابِرٍ» «Rüyâ, ilk tâbir edildiği şekilde çıkar.»¹

Peygamber Efendimiz rüyâyı herkese anlatmamayı, onu ilk defa en en iyi şekilde tâbir edecek olana söylemeyi tavsiye etmektedir. Rüyâ, tâbir etmeyi bilen, iyi sözlerle yorumlayana ve sevilen kimseye anlatılmalıdır, sevilmeyen kimseye söylenmemelidir. Kendisine anlatılan rüyâyı tâbir edemeyen kimse, «İnşallah hakkında hayır olur.» demekle yetinmelidir.

إلى الاحتواء على ضروب العلوم ، وفنون المعارف ، كالطب ،
والعبارة^(١) ، والفرائض^(٢) ، والحساب ، والنسب ، وغير ذلك من العلوم مما
اتخذ أهل هذه المعارف كلامه [ﷺ] فيها قُدوةً وأصولاً في علمهم .

١٠٧٢ - كقوله : «الرُّؤْيَا لِأَوَّلِ عَابِرٍ»^(٣) .

1. İbni Mâce, Rü'yâ 7, nr. 3915.

١٠٧٣ - وهي «على رجل طائر»^(٤).

«Rüyâ, anlatılmadıkça gerçekleşmez.» «وَهِيَ عَلَى رَجُلٍ طَائِرٍ»

Hadisin tamamı şöyledir:

“Rüyâ, anlatılmadığı sürece kuşun ayağındadır (gerçekleşmez). Anlatılınca gerçekleşir.”² Tirmizî'deki rivâyet ise şöyledir:

“Mü'minin rüyâsı peygamberliğin kırk altıda biridir. Rüyâ anlatılmadığı sürece kuşun ayağındadır (gerçekleşmez); anlatılınca gerçekleşir.”

“Mü'minin rüyâsı peygamberliğin kırk altıda biridir.” ifâdesi *Sahîh-i Buhârî*³ ve *Sahîh-i Müslim*'de⁴ geçmektedir. Hadisin *Sahîh-i Buhârî*'deki ifâdesi şöyledir: “Sâlih kişinin gördüğü güzel rüyâ, peygamberliğin kırk altıda biridir.”

Burada şu hadisleri de zikrederim:

“Sizden biriniz hoşuna giden bir rüyâ görünce, o Allah Teâlâ'dandır. Bu sebeple Allah'a hamdetsin ve o rüyâsını sadece sevdiğine söylesin. Hoşlanmadığı bir rüyâ görürse o şeytandandır. Onun şerrinden Allah'a sığınsın ve onu hiç kimseye söylemesin. Bu takdirde o rüyâ kendisine zarar vermez.”¹

“Sizden biriniz hoşlanmadığı bir rüyâ görünce, sol tarafına üç defa tükürsün; şeytanın şerrinden de üç defa Allah'a sığınsın; yattığı tarafından da öbür yanına dönsün.”²

2. Ebû Dâvûd, Edeb 94, nr. 5020; Tirmizî, Rü'yâ 6, nr. 2278, 2279; İbni Mâce, Rü'yâ 6, nr. 3914.

3. Ta'bir 4, nr. 6987.

4. Rü'yâ 8, nr. 2264.

1. Buhârî, Ta'bir 3, 46, nr. 6985, 7044-45; Müslim, Rü'yâ 3, nr. 2261.

2. Müslim, Rü'yâ 5, nr. 2262.

١٠٧٤ - وقوله: «الرؤيا ثلاث: رؤيا حق، ورؤيا يحدث بها الرجل نفسه، ورؤيا تحزين من الشيطان»^(٥).

١٠٧٥ - وقوله: «إذا تقارب الزمان لم تكذ رؤيا المؤمن تكذب»^(٦).

١٠٧٦ - وقوله: «أصل كل داء البردة»^(٧).

«الرُّؤْيَا ثَلَاثٌ، فَرُؤْيَا حَقٍّ، وَرُؤْيَا يُحَدِّثُ بِهَا الرَّجُلُ نَفْسَهُ، وَرُؤْيَا تَحْزِينٌ مِنَ الشَّيْطَانِ»^١
“Rüyâ üç kısımdır: Hak ve sâlih rüyâ, insanın içinden geçen düşünceler sonucu gördüğü rüyâ, şeytanın ona üzüntü vermek için gösterdiği rüyâ.”³

Bir adam Resûl-i Ekrem'in huzûruna gelerek «Rüyâmda başımın kesildiğini gördüm.» dedi. Peygamber Efendimiz güldü ve şöyle buyurdu: «Şeytan, birinizle rüyâsında oynadığı vakit, rüyâsını kimseye anlatmasın.»⁴

«إِذَا تَقَارَبَ الزَّمَانُ لَمْ تَكْذُ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ تَكْذِبُ»
“Kıyâmet yaklaşınca, müminin rüyâsı yalan çıkmaz.”⁵

Kıyâmet yaklaşınca mü'minlerin sayısı azalacaktır. O devirde görülen sâlih ve sâdık rüyâlar, Cenâb-ı Hakk'ın onlara bir ikrâmı olacaktır.

Sağlık Kuralları

«أَصْلُ كُلِّ دَاءٍ الْبَرْدَةُ»⁶ “Hastalıkların başı, aşırı yemektir.”⁶

1. Buhârî, Ta'bîr 3, 46, nr. 6985, 7044-45; Müslim, Rüyâ 3, nr. 2261.

2. Müslim, Rüyâ 5, nr. 2262.

3. Müslim, Rüyâ 6, nr. 2263.

4. Ebû Ya'lâ el-Mevsilî, Müsned (Esed), IV, 186, nr. 2274.

5. Buhârî, Ta'bîr 26, nr. 7017; Müslim, Rüyâ 6, nr. 2263.

6. Zürcânî, Muhtasaru'l-mekâsıdî'l-hasene (Sabbâğ), s. 69, nr. 106.

١٠٧٧ - وما رُوي عنه في حديث أبي هريرة [رضي الله عنه] من قوله :
«الْمَعِدَةُ حَوْضُ الْبَدَنِ ، وَالْعُرْوُوقُ إِلَيْهَا وَارِدَةٌ»^(١) ، وإن كان هذا حديثاً
لا نصححه لضعفه وكونه موضوعاً تكلم عليه الدارقطني .

١٠٧٨ - وقوله : «خَيْرُ مَا تَدَاوَيْتُمْ بِهِ السَّعُوطُ ، وَاللَّدُودُ ، وَالْحِجَامَةُ ،
وَالْمَشْيُ»^(٢) .

١٠٧٩ - «وَالْحِجَامَةُ يَوْمَ سَبْعَ عَشْرَةَ ، وَتِسْعَ عَشْرَةَ ، وَإِحْدَى
وَعِشْرِينَ»^(٣) .

7. Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* (İvezullah), IV, 329, nr. 4343; Heysemî, *Mecma'u'l-bahreyn* (Abdülkuddûs), VII, 115, nr. 4146. Hadisin tamamında şu söylenmektedir: Mide, yiyecek ve içeceklerin toplandığı yerdir. Damarlar vücûdun dört bir yanından oraya gider. Eğer mide sağlamsa, damarlar da mideden sağlam olarak döner; eğer hastaysa, damarlar da rahatsızlanmış olarak döner. Aliyyü'l-Kârî, *el-Esrâru'l-merfûa*'da bu sözün Peygamber Efendimiz'e ait olmayıp mevzû olduğunu söylemiştir (s. 320-321, nr. 442). Arapların tabîbî Hâris ibni Kelede'ye ait olmakla beraber, hadis diye söylenen şu söz de burada hatırlanmalıdır: "Mide, hastalık yuvası, perhiz ise ilacın âlâsıdır."

1. Peygamber Efendimiz'in de burnuna ilaç damlattığı bilinmektedir (Buhârî, Tıb 9, nr. 5691; Müslim, Müsâkât 65, nr. 1202).

2. Araplar, hadîs-i şerifte sözü edilen şurubu, ağzının kenarından dökerek hastaya içirirlerdi. Fahr-i Cihân Efendimiz'in rahatsızlığı sırasında, konuşmadığı için "Yapmayın! İstemiyorum." diye işaret buyurmasına rağmen ona da böyle bir şurup içirmişlerdi. Âlemlere Rahmet olan Efendimiz kendisini toparlayınca, hem kendisine zorla ilaç içirenleri hem de onlara engel olmayanları cezâlandırmak için orada bulunan herkese aynı ilacın içirilmesini emretmiş ve bu emri yerine getirilmişti (Buhârî, Tıb 21, nr. 5713).

3. Tirmizî, Tıb 9, nr. 2047, 2048.

4. Tirmizî, Tıb 12, nr. 2053.

Ebû Hüreyre'nin Resûl-i Ekrem'den rivâyet ettiği söylenen şu söz de, eğer hadis ise, böyledir:

«الْمَعِدَةُ حَوْضُ الْبَدَنِ ، وَالْعُرْوُوقُ إِلَيْهَا وَارِدَةٌ» «Mide, bedeninin havuzudur. Damarlar oraya doğru gider.»⁷ Gerçi bu rivâyet zayıftır, hattâ bazılarının göre mevzûdur. Bu sebeple biz onu sahîh kabul etmiyoruz. Nitekim Dârekutnî de bu rivâyeti tenkit etmiştir.

«خَيْرُ مَا تَدَاوَيْتُمْ بِهِ السَّعُوطُ ، وَاللَّدُودُ ، وَالْحِجَامَةُ ، وَالْمَشْيُ» «Tedâvide kullandığınız ilaçların en iyisi burun damlası,¹ şurup,² kan aldırma (hacamat) ve müshildir.»³

«وَالْحِجَامَةُ يَوْمَ سَبْعَ عَشْرَةَ وَتِسْعَ عَشْرَةَ وَإِحْدَى وَعِشْرِينَ» «Kan aldırmanın (hacamat) en faydalısı, ayın on yedi, on dokuz ve yirmi birinde yapılmalıdır.»⁴

Sünen-i Tirmizî'de aynı babta zikredilen bir başka hadise göre Efendimiz aleyhisselâm da zikredilen günlerde hacamat yaptırırdı.

١٠٨٠ - «وَفِي الْعُودِ الْهِنْدِيِّ سَبْعَةُ أَشْفِيَةٍ»^(٤).

“Üd-i Hindî’de yedi şifâ vardır.”

Üd-i Hindî, Hindistan’dan getirilen güzel kokulu, tadı birazcık acı bir ağaç türüdür. Bir hadîs-i şerifte Fahr-i Kâinât Efendimiz şöyle buyurmuştur:

“Üd-i Hindî kullanmaya devam ediniz. Üd-i Hindî’de yedi türlü şifâ vardır. Boğaz hastalığı için bu ilaç burna çekilir. Akciğer iltihabı için su ile hastaya içirilir.”⁵

“Yedi şifâ” ifâdesi, birçok şifâ vardır, şeklinde de anlaşılmıştır.

١٠٨١ - وقوله: «ما ملأ ابنُ آدمَ وعاءَ شراً من بطنٍ»^(٥)، فإن كان لا بُدَّ ، فثُلثُ للطعام ، وثلثُ للشراب ، وثلثُ للنَّفْسِ»^(٦).

“İnsan, mideden daha tehlikeli bir kap doldurmamıştır. Mutlaka çok yiyecekse, midenin üçte birini yemeğe, üçte birini içeceğe, üçte birini de nefese ayırmalıdır.”¹

Kâdî İyâz, “Peygamber Efendimiz’in, Hayatın Vazgeçilmezleri Karşısındaki Tavrı” bahsinde bk. I, 200. hadisin şu rivâyetini zikretmişti:

“Âdemoğlu, midesinden daha tehlikeli bir kap doldurmamıştır. Oysa insana kendini ayakta tutacak bir kaç lokma yeter. Şâyet mutlaka çok yiyecekse, midesinin üçte birini yemeğe, üçte birini içeceğe, üçte birini de nefesine ayırmalıdır.”

5. Buhârî, Tıb 10, nr. 5692, 21, nr. 5713, 23, nr. 5715, 26, nr. 5718.

1. Tirmizî, Zühd 47, nr. 2380; İbni Mâce, Et’ime 50, nr. 3349; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, IV, 132.

Soy Bilgisi

Peygamber Efendimiz'e Sebe'in bir erkek mi, kadın mı yoksa bir yer adı mı olduğunu sordular. Şöyle buyurdu: "Sebe" on evlâdı olan bir adamdı. Çocuklarından altısı Yemen taraflarında, dördü de Suriye topraklarında yaşardı..."² Resûl-i Ekrem'in nesep ilmi hakkındaki derin bilgisini gösteren bu hadis uzuncadır.

Sevgili Efendimiz Yemen'de yaşayan Kuzâa'nın soyu hakkında verdiği cevap ile,³ nesep ilmiyle çok meşgul olan Arapların bu konuda anlaşmazlığa düştüklerinde Resûlullah Efendimiz'in onlara verdiği cevaplar da böyle mucize özelliği taşımaktadır.

Yine onun nesep konusunda verdiği bilgilerden biri şöyledir:

"Şeref ve üstünlük bakımından Arap kabilelerinden Himyer, Arapların başı ve dişleri gibidir. Mezhic, başın tepe noktası ve boğaz gibidir. Ezd, sırtın üst kısmı ve kafatası gibidir. Hemadân ise iki kürek kemiğinin arası ve tepesi gibidir."¹

١٠٨٢ - وقوله - وقد سئل عن سبأ - أَرَجُلٌ هُوَ أَمْرَأَةٌ ، أَمْ أَرْضٌ ؟ فقال : «رَجُلٌ ، وَلَدَ عَشْرَةً : تِيَامَنَ مِنْهُمْ سِتَّةٌ ، وَتَشَاءَمَ أَرْبَعَةٌ . . .»^(١) الحديث (١٠٢/أ) بطوله .

١٠٨٣ - وكذلك جوابه في نسب قُضَاعَةَ^(٢) ، وغير ذلك مما اضطرت العربُ على شُغلها بالنسب إلى سؤاله عما اختلفوا فيه من ذلك .

١٠٨٤ - وقوله : «حَمِيرَ رَأْسُ الْعَرَبِ وَنَابُهَا ، وَمَذْحِجَ هَامَتْهَا وَغَلَصَمَتْهَا . وَالْأَزْدَ كَاهِلُهَا وَجُمُجْمَتُهَا ، وَهَمْدَانُ غَارِبُهَا وَذُرْوَتْهَا»^(٣) .

2. Ebû Dâvûd, Hurûf ve'l-kirâât 21, nr. 3988; Tirmizî, Tefsîr 34/1, nr. 3222.

"Doğrusu, Sebe' kavminin yurdunda da onlar için bir ibret dersi vardı. Onların meskenleri sağ ve sollarından, iki taraflı bağlarla çevrilmişti. Peygamberleri onlara: 'Rabbinizin rızkından yiyin de O'na şükredin. İşte size tertemiz bir belde ve ziyadesiyle bağışlayıcı bir Rab!' demişti. Fakat onlar haktan yüz çevirdiler. Biz de onların üzerine barajlarını yıkan bir sel gönderdik ve o iki taraflı ve verimli bağlarını buruk meyveli, acı ılgınlı ve biraz da sedir ağacı bulunan virane iki bahçeye çevirdik." (Sebe' 34/15-16). Bu âyetler ile devamındaki âyetler nâzil olunca, ashâb-ı kirâm Sebe'in kim olduğunu sordu. Peygamber Efendimiz onlara, bir mucize olarak, nesep (soy) ilmindeki derin bilgisini gösterdi. *Sünen-i Tirmizî*'deki rivâyete göre Sebe'in Yemen'de yaşayan altı çocuğundan Ezd, Eş'arîler, Himyer, Kinde, Mezhic ve Enmâr kabilelerinin; Suriye'de yaşayan dört çocuğundan da Lahm, Cüzâm, Gassân ve Âmile kabilelerinin türeyip çoğaldığını haber verdi.

3. Ebû Ya'lâ el-Mevsîlî, *Müsned* (Esed), III, 135-136, nr. 1567.

1. Bezzâr, *Müsned* (Mahfûzurrahmân), II, 67.

Teknik Bilgiler

Resûlullah Efendimiz'in diğer konularda verdiği mûcize türü bilgiler şöyledir:

“Zaman, Allah'ın «إِنَّ الزَّمَانَ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ» gökleri ve yeri yarattığı günkü şekliyle dönmektedir.”

Hadisin devamı şöyledir: “Bir yıl on iki aydır. Bunlardan dördü haram aylardır. Haram ayların üçü birbiri ardınca gelen, zilkâde, zilhicce ve muharremdir. Biri ise cemaziyelâhîr ile şâbân arasında bulunan ve Mudar kabilesinin daha çok değer verdiği receb ayıdır.”² Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Vedâ haccı esnasında, kurban bayramı günü Minâ'da bütün hacılara îrâd ettiği hutbeden bir bölümü böyle başlamakta ve devam etmektedir.

“فِي الْحَوْضِ زَوَايَاهُ سَوَاءٌ” “Kevser Havuzu'nun dört kenarı birbirine eşittir.”

“Allah Teâlâ'nın Kıyâmet gününde Resûl-i Ekrem'e vereceği bazı özelliklerle onu diğer peygamberlere üstün tutması” bahsinde bk. I, 431. bu hadisin tamamı şöyle geçmişti: “Havuzumun büyüklüğü bir aylık yoldur. Dört kenarı birbirine eşittir. Suyu gümüşten beyaz; kokusu miskten güzeldir. Havuzun etrafındaki bardaklar gökyüzündeki yıldızlar kadar çok ve parlaktır. Ondan içen bir daha hiç susamayacak.”³ Kevser Havuzu'nun dört kenarının birbirine eşit olduğu ifâdesi, Resûl-i Ekrem'in geometri hakkında fikir sahibi olduğunu göstermektedir.

١٠٨٥ - وقوله: «إِنَّ الزَّمَانَ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ»^(٤).

١٠٨٦ - وقوله في الحوض: «زَوَايَاهُ سَوَاءٌ»^(١).

2. Buhârî, Hac 132, nr. 3197; Müslim, Kasâme 29, nr. 1679.

3. Buhârî, Rikâk 53, nr. 6579; Müslim, Fezâil 27, nr. 2292.

١٠٨٧ - وقوله - في حديث الذكر -: «وإن الحسنة بعشر [أمثالها] فتلك مئة وخمسون على اللسان ، وألف وخمسة مئة في الميزان»^(٢).

١٠٨٨ - وقوله وهو بموضع : «نعم موضع الحمام هذا»^(٣).

١٠٨٩ - وقوله : «ما بين المشرق والمغرب قبلة»^(٤).

«وإنَّ الحَسَنَةَ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، فَتِلْكَ مِائَةٌ وَخَمْسُونَ عَلَى اللِّسَانِ وَأَلْفٌ وَخَمْسُمِائَةٌ فِي الْمِيزَانِ» «İyilikler on misliyle karşılık görür. 150 defa söylenen bir zikrin Mîzan'daki karşılığı 1500 sevaptır.»¹

Peygamber Efendimiz ashâbıyla bir yerde konakladıklarında: «Burası ne hoş hamam yeridir.» buyurmuştur.²

Hadisin zayıf olduğu söylenmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, hayatında hamam görmediği ve hamamda yıkanmadığı hâlde, Peygamberler Sultanı Efendimiz'in, hamam inşâ edilmesine elverişli yere işaret buyurmasıdır.

«Doğu ile Batı'nın arası kıbledir.»³

Abdullah ibni Ömer radiyallahu anhümâ da bu hadisi açıklarcasına şöyle demiştir:

«Batıyı sağına, doğuyu soluna aldığında, ikisinin arasında olan yer kıbledir.»⁴

Burada dikkat edilmesi gereken husus da Resûl-i Ekrem'in İlm-i Mîkât'a olan vukûfudur. İlm-i Mîkât, namazların vaktinde ve kible yönünde kılınmasını sağlayan ilimdir.⁵

1. Ebû Dâvûd, Edeb 99-100, nr. 5065; Tirmizî, Daavât 25, nr. 3410; Nesâî, Sehv 91, nr. 1347; İbnî Mâce, İkamet 32, nr. 926.

2. Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebir (Selefi), I, 320, nr. 953.

3. Tirmizî, Salât 256, nr. 344; İbnî Mâce, İkamet 56, nr. 1011.

4. Tirmizî, Salât 256, nr. 344.

5. Bu konuda bilgi için bk. Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, XXII, 133-134.

۱۰۹۰ - وَقَوْلُهُ لُعَيْنَةَ ، أَوِ الْأَقْرَعِ : «أَنَا أَفْرَسُ بِالْخَيْلِ مِنْكَ»^(۵) .

Peygamber Efendimiz, bedevî Uyeyne bin Hısn veya Akra' bin Hâbis'e:⁶

“Atları ve biniciliği senden daha iyi bilirim.” buyurmuştur.⁷

Hat Konusundaki Öğütleri

Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem, kâtibine şöyle buyurmuştur:

“Yazma işini bitirince kalemi kulağının üstüne koy. Böyle yapmak, yazana daha çok hatırlatır.”

Peygamber Efendimiz'in vahiy kâtiplerinden Zeyd ibni Sâbit diyor ki:

Bir gün Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem huzûruna girdiğimde, huzûrundaki kâtibe:

“Kalemi kulağının üstüne koy. Böyle yapmak, yazana daha çok hatırlatır.” buyurduğunu duydum.¹ Hadîs-i şerîfteki “hatırlatmak” ifâdesi, yazı yazana, kalemi nereye koyduğunu hatırlatmak ve ona kolayca ulaşmak diye de anlaşılmıştır.

6. Her iki bedevî de kaba saba davranışlarıyla bilinen kimselerdir.

7. Ahmed ibni Hanbel, Müsned, IV, 387.

1. Tirmizî, İsti'zân 21, nr. 2714.

هذا مع أنه ﷺ كان لا يكتب ، ولكنه أوتي علم كل شيء ، حتى [قد]
وردت آثار بمعرفته حروف الخط وحسن تصويرها .

١٠٩٢ - كقوله : « لا تمدوا بسم الله الرحمن الرحيم »^(١) رواه ابن شعبة^(٢)
من طريق ابن عباس .

١٠٩٣ - وقوله في الحديث الآخر - الذي يُروى عن معاوية - أنه كان يكتب
بين يديه عليه السلام فقال له : « أَلْقِ الدَّوَاةَ ، وَحَرِّفِ الْقَلَمَ ، وَأَقِمِ الْبَاءَ ، وَفَرِّقِ
السين ، ولا تُعَوِّرِ الميمَ ، وَحَسِّنِ اللهَ ، وَمُدِّ الرَّحْمَنَ ، وَجَوِّدِ الرَّحِيمَ »^(٣) .
وهذا ، وإن لم تصح الرواية أنه عليه السلام كتب فلا يبعد أن يُرزق علم هذا
ويُمنع الكتابة والقراءة .

Allah'ın Elçisi'nin, yazı yazmadığı hâlde böyle buyurması, ona herşeyin ilmi verildiği içindir. Resûlullah'ın hem harfleri, hem de onların güzelce yazılmasını bildiğine dâir rivâyetler vardır. Bu rivâyetlerden biri, vahiy kâtiplerine:

“Bismillahirrahmânirrahîm”de; ‘sin’ harfinin dişlerini iyice belli etmeden, ‘sin’i uzatarak yazmayınız” buyurmasıdır.² Bu hadisi İbni Abbâs tarihiyle Mâlikî fakihî İbni Şa’bân³ (v. 355/966) rivâyet etmiştir.

Muâviye bin Ebî Süfyân’ın naklettiği şu rivâyet de böyledir: Muâviye, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem huzûrunda yazı yazarken, Efendimiz ona şöyle buyurdu:

“Mürekkebi islâh et, kalemi düzgün kes, ‘bâ’ harfini düz ve uzun yaz, ‘sin’in dişlerini belirgin hâle getir, ‘mim’ harfinin gözünü kapama, ‘Allah’ lâfzını güzel yaz, ‘Rahmân’ kelimesini uzatarak, ‘Rahîm’i özenerek yaz.”⁴

Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yazı yazdığına dâir sahîh bir rivâyet bulunmasa, okuyup yazmasına izin verilmemiş olsa da, kendisine hat sanatına dâir bilgi verilmesi pekâlâ mümkündür.

2. Hatîb el-Bağdâdî, *el-Câmi’ li-ahlâkî’r-râvî* (Tahhân), I, 265-268; Hatîb el-Bağdâdî, *Târihu Bağdâd*, XII, 340. Bu rivâyetin zayıf olduğu anlaşılmaktadır.

3. Ebû İshâk Muhammed ibni Kâsım ibni Şa’bân, ashâb-ı kirâmdan Ammâr ibni Yâsir’in soyundan idi. Yaşadığı devirde Mâlikî fakihlerinin en bilginini kabul edilirdi. Sünnete uygun şekilde yaşamasıyla bilinen bu âlimin, fıkıh sahasında kaleme aldığı en meşhur kitabı *ez-Zâhi’s-Şa’bânî*’dir. Onun on kadar eseri arasında *Ahkâmü’l-Kur’ân* ve *Menâkıbü Mâlik* de vardır.

4. Müttakî el-Hindî, *Kenzü’l-ummâl* (Sekkâ) , X, 314, nr. 29566.

Yabancı Dillere Vâkıf Olması

Peygamber aleyhisselâmın Arap lehçelerini bildiği, Arap şiirini çok iyi anladığı bilinen bir gerçektir. Biz onun bu özelliklerinin bir kısmına kitabımızın baş taraflarında işaret etmiştik.

“Resûl-i Ekrem’in Düzgün ve Doğru Konuşması, Etkili ve Yerinde Söz Söylemesi” başlığı altında Kâdî İyâz bu konuda geniş bilgi vermiş ve söze şöyle başlamıştı: “Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem düzgün ve doğru konuşması, etkili ve yerinde söz söylemesi en üstün seviyede ve herkesin çok iyi bildiği düzeyde idi. Sözlerinde tabiatından gelen açıklık vardı. Söze pek güzel bir girişle başlar, hoş bir üslupla bitirirdi. Kelimeleri son derece anlaşılır, ifâdeleri pek düzgündü. Maksadını zorlanmaksızın anlatırdı. Çünkü Allah Teâlâ ona “vecîz konuşma, az sözle çok mânâ ifâde etme” özelliği vermiş, duyulmamış faydalı bilgiler bağışlamış, Arapça’nın bütün lehçelerini öğretmişti. Allah’ın Sevgili Elçisi her kabileye kendi dilleriyle hitap eder, onlarla kendi lehçeleriyle kolayca anlaşır. Belâğatlerinin hedefi ve maksadı hususunda onlarla tartışır. Arkadaşlarının birçoğu birçok sohbette ona sözünün ne mânâya geldiğini, ne demek istediğini sorarlardı.”

١٠٩٤ - كقوله في الحديث: «سَنَّةٌ ، سَنَّةٌ»^(٤) وهي سَنَةٌ بِالْحَبْشِيَّةِ .

Resûl-i Ekrem Efendimiz birçok milletin diline vâkıftı. Habeşçe'de güzel anlamına gelen “sene” kelimesini “sene, sene” diye kullanması böyledir.

Peygamber Efendimiz bu sözü, beşinci Müslüman olduğu söylenen Hâlid ibni Saîd'in küçük kızı Ümmü Hâlid diye bilinen Eme'ye söylemişti. Hâlid ibni Saîd Habeşistan'a hicret etmiş, orada on beş yıl kalmış, kızı Eme orada doğmuş ve Ca'fer-i Tayyâr ile birlikte

Medine'ye dönmüşlerdi. Hâlid ibni Saîd kızıyla Resûl-i Ekrem'i ziyârete gittiklerinde, Eme'nin üzerinde sarı bir gömlek vardı. Peygamber Efendimiz onu severken gömleğine işaret ederek pek güzelmüş anlamında Habeşçe “sene, sene” (veya “senâh, senâh”) buyurdu. Eme olayın gerisini şöyle anlatmıştır: “Resûlullah'ın arkasına geçtim ve Nübüvvet mührüyle oynamaya başladım. Babam beni engellemeye çalışınca, Peygamber Efendimiz: “Onu rahat bırak!” buyurdu. Sonra tekrar bana döndü ve gömleğime işaretle üç defa: “Sırtında paralansın!” buyurdu.¹

Peygamber Efendimiz'e bir yerden çeşitli giysiler geldiğinde, bir çocuk elbisesini eline alarak:

“Bunu kime vereyim?” diye sorduğu, ashâb-ı kirâmın cevap vermemesi üzerine “Bana Ümmü Hâlid'i çağırın!” buyurarak elbiseyi Eme'ye bizzat giydirdiği, sonra da elbiseyi eliyle okşayarak, yukarıda geçtiği gibi ona iltifât buyurduğu da rivâyet edilmektedir.²

1. Buhârî, Cihâd 188, nr. 3071.

2. Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr 37, nr. 3874, Libâs 22, nr. 5823, 32, nr. 5845.

۱۰۹۵ - وقوله: «ويكثر الهرج»^(۱) وهو القتل بها.

Allah'ın Elçisi, yine Habeşçe'de adam öldürme ve kargaşa anlamına gelen “herc” kelimesini kullanarak: “İleride adam öldürme olayları çoğalacaktır.” buyurmuştur.

Bir defasında Peygamber Efendimiz:

“Zaman yaklaşacak, ilim kalkacak, fitneler ortaya çıkacak, insanlar cimrileşecek ve herc (kargaşa) artacak.” buyurmuştu. Ashâb-ı kirâm “herc” (kargaşa) nedir diye sorunca da, onun adam öldürmek olduğunu söyledi.³

Efendimiz'in Ebû Hüreyre radiyallahu anha Farsça olarak karnım ağrıyor anlamında “Eşkembe derdem” buyurması da böyledir.⁴

Sünen-i İbni Mâce'deki bu rivâyete göre namazdan sonra Peygamber aleyhisselâm, Ebû Hüreyre'ye muhtemelen lâtife ederek: “Eşikemet derd? (Karnın mı ağrıyor)” diye sordu. Onun:

“Evet, yâ Resûlallah.” demesi üzerine:

“Kalk, namaz kıl, çünkü namazda şifâ vardır.” buyurdu.¹

Bildiklerini Kimden Öğrendi?

Böyle daha birçok misâl vardır. Bunları veya bunların bir kısmını ancak bir hocadan ders almak, ilgili kitapları okumak veya bilenlerin yanında uzun bir süre kalmak sûretiyle elde etmek mümkündür. Hâlbuki Resûl-i Ekrem, Allah Teâlâ'nın buyurduğu gibi ümmîdir; okumamış, yazmamıştır;

GELECEK DERS

Tarih: 1 Nisan 2018, Pazar

Zaman: Öğle Namazından bir saat önce

Yer: Eyüp Sultan Camii-i Şerif'inde

yapılması planlanmaktadır.

3. Buhârî, İlim 24, nr. 84; Müslim, İlim 11, nr. 2672. Ayrıca bk. Tirmizî, Fiten 31, nr. 2200.

4. İbni Mâce, Tıb 10, nr. 3458.

1. Ayrıca bk. Ahmed ibni Hanbel, Müsned, II, 390, 403.

2. Ankebût 29/48.

إلى غير ذلك مما لا يعلم بعض هذا ولا يقوم به (۱۰۲/ب) ولا ببعضه إلا من مارس الدرس والعكوف على الكتب ومثافئة^(۳) أهلها عمره.